

УДК 342.95+371(477)

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.93.3.3>

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВІДНОВЛЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ НА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

Благодарний А.М.,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри загальноправових дисциплін
Національної академії Служби безпеки України
ORCID: 0000-0001-5326-3646

Благодарний А.М. Організаційно-правові аспекти відновлення освітньої інфраструктури на деокупованих територіях.

У статті досліджено актуальні організаційно-правові аспекти відновлення освітньої інфраструктури на деокупованих територіях України в умовах воєнного стану та поствоєнної відбудови. Визначено основні виклики, пов'язані з руйнуванням та пошкодженням освітніх закладів, ризиками безпеки, кадровим дефіцитом, змінами у мережі закладів освіти, а також із необхідністю впровадження сучасних цифрових технологій в освітній процес. Проведено аналіз державної політики, зокрема Плану заходів з відновлення освіти на деокупованих територіях на 2024–2027 роки, та ініціатив громадських організацій, спрямованих на забезпечення безперервного доступу до якісної освіти.

Особливу увагу приділено питанням безпеки учасників освітнього процесу, зокрема облаштуванню укриттів, мінімізації ризиків, пов'язаних із веденням бойових дій, та забезпеченню цифрової безпеки в умовах дистанційного і змішаного навчання. Розглянуто диференційований підхід до організації освітнього процесу залежно від безпекової ситуації на деокупованих територіях, що дозволяє забезпечити гнучкість і адаптивність освітніх рішень.

Окремий акцент зроблено на організаційних механізмах координації між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, закладами освіти та громадським сектором у процесі відновлення освітньої інфраструктури. Підкреслено роль територіальних громад як ключових суб'єктів ухвалення управлінських рішень щодо оптимізації освітньої мережі, визначення пріоритетів відбудови та вибору моделей організації навчання. Обґрунтовано необхідність комплексного підходу до відновлення освіти, що поєднує правове регулювання, фінансову підтримку, інституційну спроможність і залучення міжнародної допомоги.

У статті проаналізовано моделі організації освітнього процесу в умовах нестабільної безпекової ситуації, зокрема дистанційне навчання, діяльність переміщених закладів освіти, створення освітніх хабів, цифрових освітніх центрів та тимчасових навчальних споруд. Обґрунтовано доцільність поєднання тимчасових і довгострокових моделей відновлення освітньої інфраструктури з урахуванням демографічної ситуації, потреб громад та ресурсних можливостей держави.

Автором запропоновано підходи до формування оновленої освітньої мережі, яка базується на принципах безпеки, безбар'єрності, інклюзивності, багатофункціональності та сталого розвитку. Окреслено перспективні напрями удосконалення нормативно-правової бази з урахуванням досвіду громад, міжнародної підтримки та завдань післявоєнної реінтеграції деокупованих територій України.

Ключові слова: освіта, деокуповані території, освітня інфраструктура, безпека, відновлення, реінтеграція.

Blahodarnyi A.M. Organizational and legal aspects of restoring educational infrastructure in de-occupied territories.

The article examines the organizational and legal aspects of restoring educational infrastructure in the de-occupied territories of Ukraine under conditions of martial law and post-war reconstruction.

The main challenges related to the destruction and damage of educational institutions, security risks, staff shortages, changes in the educational network, as well as the need to implement modern digital technologies in the educational process are identified. An analysis of state policy is conducted, in particular the Action Plan for the Restoration of Education in the De-Occupied Territories for 2024–2027, along with initiatives of civil society organizations aimed at ensuring continuous access to quality education.

Special attention is paid to the safety of participants in the educational process, including the arrangement of shelters, the minimization of risks associated with hostilities, and the provision of digital security in the context of distance and blended learning. A differentiated approach to organizing the educational process depending on the security situation in the de-occupied territories is considered, ensuring flexibility and adaptability of educational solutions.

A special emphasis is placed on the organizational mechanisms of coordination between state authorities, local governments, educational institutions and the public sector in the process of restoring educational infrastructure. The role of territorial communities as key entities in making management decisions on optimizing the educational network, determining reconstruction priorities and choosing models for organizing education is emphasized. The need for a comprehensive approach to the restoration of education, combining legal regulation, financial support, institutional capacity and attracting international assistance is substantiated.

The article analyzes models for organizing the educational process in an unstable security environment, including distance learning, the operation of relocated educational institutions, the establishment of educational hubs, digital education centers, and temporary learning facilities. The feasibility of combining temporary and long-term models for restoring educational infrastructure is substantiated, taking into account demographic conditions, community needs, and the state's resource capacities.

The author proposes approaches to the formation of an updated educational network based on the principles of safety, accessibility, inclusiveness, multifunctionality, and sustainable development. Prospective directions for improving the regulatory and legal framework are outlined, considering community experience, international support, and the objectives of post-war reintegration of the de-occupied territories of Ukraine.

Key words: education, de-occupied territories, educational infrastructure, security, restoration, reintegration.

Постановка проблеми. Збройна агресія російської федерації проти України стала викликом для української системи освіти, оскільки її наслідком є неможливість забезпечення безперервного якісного навчання здобувачів освіти, які перебувають на тимчасово окупованих територіях. Відбулася суттєва зміна мережі закладів освіти. Окремі заклади освіти були переміщені на підконтрольну територію України та забезпечують навчання в різних форматах. Освітня інфраструктура зазнала значних руйнувань або пошкоджень. Станом на початок 2026 року 4456 закладів освіти постраждали від бомбардувань та обстрілів, 408 із них зруйновано повністю [1].

Концепція відновлення освіти на деокупованих територіях серед гострих проблем у сфері освітньої інфраструктури виділяє насамперед такі: наявність ризиків та труднощів (зокрема, обмеження у доступі до інтернету, фізичного доступу до закладів освіти) у здобувачів освіти; тривалий обмежений доступ (фізичний, інформаційний тощо) до осіб, які залишилися проживати на тимчасово окупованій території; зміна освітньої мережі, зокрема через руйнування/пошкодження інфраструктури закладів освіти та установ, у тому числі об'єктів, які забезпечують їх життєдіяльність та доступність; збереження ризиків, пов'язаних з веденням бойових дій та їх наслідками (мінами та іншими вибухонебезпечними предметами). Отже, розгляд відновлення освітньої інфраструктури на деокупованих територіях, є вкрай важливим і своєчасним.

Метою статті є дослідження організаційно-правових аспектів відновлення освітньої інфраструктури на деокупованих територіях України в умовах воєнного та післявоєнного періоду. У центрі уваги – аналіз громадських, урядових ініціатив і нормативних актів, що регламентують порядок поновлення діяльності закладів освіти, організацію документообігу, матеріально-технічне забезпечення відновлення освітнього процесу, впровадження сучасних цифрових інструментів і цифрових навчальних матеріалів для здобуття освіти на деокупованих територіях. У статті наведено основні правові та організаційні виклики, пов'язані із відновленням освітньої інфраструктури на деокупованих територіях, а також наведено пропозиції щодо удосконалення норматив-

но-правової бази з урахуванням актуальних ризиків, потреб громад і досвіду відновлення освіти в постраждалих регіонах.

Стан опрацювання проблематики. З 2014 року, починаючи з окупації Криму та початку бойових дій на Донбасі, було проведено низку досліджень з проблематики відновлення освіти на деокупованих територіях (далі - ДОТ). Так, у квітні 2023 року аналітичний центр «Cedos» презентував дослідження «Війна та освіта: як рік повномасштабного вторгнення вплинув на українські школи» [3]. Серед рекомендацій було визначено, що відновлення закладів освіти має відбуватись з урахуванням оновлення освітньої мережі. Тоді ж Державна служба якості освіти України презентувала дослідження якості організації освітнього процесу в умовах війни [4]. Зокрема, зазначалося, що технічна підтримка (наявність техніки та інтернет-мережі) залишається найбільш розповсюдженим запитом вчителів.

Частина досліджень охоплює питання відновлення освіти після деокупації. У дослідженні «Моделі відновлення доступу до освіти на прикладі громад Київської, Житомирської та Чернігівської областей» від проекту «SURGe» [5] пріоритетною моделлю відновлення визначається відкриття цифрових освітніх центрів. Водночас благодійний фонд «SavED» наголошує на неможливості відкриття центрів у радіусі досяжності ворожої артилерії, що актуалізує пріоритет безпеки в освітньому процесі [6].

Окремо слід відзначити вихід Зеленої книги [7] та Білої книги [8] «Відновлення освітнього процесу на деокупованих територіях» – аналітичних звітів за результатами дослідження стану освіти на тимчасово окупованих територіях. У вказаних працях зведено результати впливу збройної агресії РФ проти України на стан освіти, дослідження труднощів відновлення системи освіти України на деокупованих територіях задля висловлення пропозицій щодо подолання наслідків впливу збройної агресії РФ проти України у сфері освіти та запровадження виваженої та ефективної державної політики в цій галузі для деокупованих територій.

Отже, дослідження освіти України в умовах воєнного стану, які здійснили різні органи державної влади, організації неурядового сектору, є важливим елементом для розроблення та прийняття політичних рішень щодо відновлення освіти на деокупованих територіях.

Виклад основного матеріалу. Швидкість процесу відновлення освітньої інфраструктури на звільнених територіях України залежить від низки чинників. Серед яких насамперед слід враховувати тривалість окупації та її характер, безпекові фактори (мінування, обстріли тощо), стан інфраструктури (наявність руйнувань/пошкоджень, доступна освітня мережа тощо), а також транспортне сполучення, демографічну ситуацію, доступний кадровий резерв, економічну ситуацію в країні та можливість надання фінансової підтримки цим територіям.

Державна політика України щодо деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій ґрунтується на пріоритетності гарантій безпеки людини, вжитті всіх необхідних заходів для забезпечення її прав і основоположних свобод.

Міністерством освіти і науки України було підготовлено проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції відновлення освіти на деокупованих територіях та затвердження плану заходів щодо її реалізації» [2]. Згодом розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2024 року № 897-р було затверджено План заходів з відновлення освіти на деокупованих територіях на 2024-2027 роки [9].

Зокрема, вказаним Планом заходів в аспекті відновлення освітньої інфраструктури на деокупованих територіях визначено такі завдання:

- формування мережі закладів та установ у сфері освіти на деокупованих територіях; матеріально-технічне забезпечення відновлення освітнього процесу на деокупованих територіях; забезпечення методичними та навчальними матеріалами;
- впровадження сучасних цифрових інструментів і цифрових навчальних матеріалів для здобуття освіти на деокупованих територіях;
- створення умов для досягнення фізичної безпеки учасників освітнього процесу;
- забезпечення цифрової безпеки;
- створення умов для підтримки належного рівня охорони здоров'я та гігієни в закладах та установах у сфері освіти на деокупованих територіях.

Розглядаючи основні аспекти відновлення освіти на деокупованих територіях, відзначимо, що збройна агресія проти України призвела до значних пошкоджень освітньої інфраструктури. Як вже зазначалось, станом на початок 2026 року 4456 закладів освіти постраждали від бом-

бардувань та обстрілів, 408 із них зруйновано повністю [1]. Показник пошкоджень регулярно збільшується. Держава-агресор продовжує завдавати ударів по освітній інфраструктурі. Найбільших руйнувань зазнала освітня інфраструктура Донецької, Луганської та Харківської областей. Надати попередню оцінку рівня пошкодження освітньої інфраструктури на ТОТ не вбачається можливим. Отже, фізична безпека має бути пріоритетом відновлення освітнього процесу на ДОТ. За даними аналітичного дослідження, яке провів Інститут соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України, серед перешкод до відновлення навчального процесу на ДОТ респонденти називали саме бойові дії, обстріли або безпекові загрози (52,9 %), відсутність чи неготовність укриттів (45,4 %), фізичне пошкодження закладів освіти (31,6 %), а також недостатню забезпеченість засобами для навчання (підручниками, ноутбуками, планшетами тощо) (23,7 %) [10].

У контексті фізичної безпеки ДОТ можна поділити на:

1) території, розташовані в зоні бойових дій та/або регулярних обстрілів. На цих територіях здійснюється евакуація дітей. Відновлення освітнього процесу в будь-якому офлайн-форматі не відбувається у зв'язку з системною загрозою життю та здоров'ю населення. Онлайн-формат навчання може бути ускладнений через відсутність електроенергії та інтернету.

Наприклад, у Бериславській міській територіальній громаді (Херсонська область) після деокупації контингент учнів, що навчаються онлайн, виріс із 27 % (станом на 1 вересня 2022 р.) до 59 % (станом на 1 вересня 2023 р.), що дає змогу зберегти зв'язок дітей і молоді з громадою;

2) території, розташовані в зоні потенційного ураження та/або обстрілу, на яких навчальний процес можна відновити в змішаному форматі за наявності повноцінних укриттів.

Наприклад, у Дергачівській громаді (Харківська область) освітні центри облаштовані комп'ютерною технікою, доступом до інтернету, навчальними та ігровими матеріалами. На базі таких просторів діти мають можливість долучитись до онлайн-уроків, виконувати домашні завдання, отримувати консультації від викладачів або психологів, взаємодіяти з однолітками у межах формальних і неформальних освітніх заходів;

3) території, віддалені від зони бойових дій, що не перебувають у зоні ураження, де вдається забезпечити відновлення навчального процесу в очному форматі з дотриманням безпекових норм [7].

Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України визначило вимоги до облаштування укриттів у закладах освіти [11]. Йдеться як про найпростіші укриття (підвальні приміщення для організації освітнього процесу під час сигналу повітряної тривоги), так і про модульні укриття, підземні школи. Як приклад, у м. Харкові будується підземна школа, де у дві зміни зможуть навчатися 900 дітей. Такі об'єкти потенційно можуть слугувати освітніми центрами для учнів із різних закладів освіти. Звісно, дотримання безпекових стандартів ускладнено через високу собівартість робіт із облаштування інженерних мереж та обмежену площу підвальних приміщень, а також тривале в реалізації [7].

Відновлення освітнього процесу на ДОТ потребує оцінки стану мережі закладів освіти. До уваги слід брати те, що окремі ЗЗСО переміщені на підконтрольну територію України та забезпечують дистанційне навчання. Так, 65 ЗЗСО із ТОТ Херсонської області та 203 ЗЗСО із ТОТ Запорізької області провадять освітню діяльність дистанційно за державними стандартами освіти України. Це дає змогу підтримувати зв'язок із дітьми в окупації та зберігати колектив закладу. Водночас, через посилення тиску з боку окупаційної адміністрації та потребу дітей у соціалізації, кількість учнів із ТОТ, що навчаються у таких школах, зменшується [7].

Відновлення освітнього процесу на ДОТ потребуватиме оцінки стану мережі з огляду на такі чинники, як фізичний простір (кількість будівель і споруд, придатних для відновлення освітнього процесу), правовий простір (необхідність утворення закладів освіти та/або їх реорганізації, внесення відомостей до державних електронних реєстрів, ліцензування діяльності освітніх установ тощо) та соціально-економічний складник (потреби в отриманні освітніх послуг).

За результатами опитування, 70,5 % опитаних освітян із ДОТ відповіли, що відновлення освітнього процесу в очному форматі відбувалося поступово, переважно з початкової школи (38,5 %). Учнівство середньої школи навчалось почергово (змішана форма навчання) (37,3 %). Навчання повністю припинилося у 24,6 % шкіл [10].

Відновлення освітнього процесу буде пов'язане з оптимізацією освітньої мережі на ДОТ. Вона може включати реорганізацію та ліквідацію закладів освіти в межах громади через розподіл учнів та педагогів між закладами освіти; створення опорних шкіл на базі укрупнених освітніх округів

тощо. Про підтримку такого підходу вже зараз заявляють представники управлінь освіти в Бериславі Херсонської області та в Дергачах Харківської області. Важливим моментом у процесі фізичного відновлення освітньої інфраструктури є її трансформація, у зв'язку з чим слід врахувати, зокрема, напрацювання ГО «Маріуполь Реборн» та Big City Lab у співпраці з урядом та іноземними архітектурними бюро з розробки 5 нових моделей закладів освіти, що ґрунтуватимуться на принципах безпеки, безбар'єрності, різноманітності та багатофункціональності [12].

Утім, в умовах відновлення освітньої інфраструктури та/або наявності загрози безпеці учасників освітнього процесу, доцільно розглянути низку тимчасових моделей організації освітнього процесу на ДОТ, зокрема дистанційні моделі навчання та моделі швидкої організації освітнього процесу.

Дистанційні моделі навчання передбачають як самостійне опанування учнями навчального матеріалу, так і взаємодію учасників освітнього процесу за допомогою засобів дистанційного зв'язку. Дистанційні школи – це заклади освіти (зокрема і ті, які були переміщені), що здійснюють освітній процес у дистанційному форматі за допомогою платформ ZOOM, Google Meet, Moodle тощо. Це дає змогу зберігати контингент учасників освітнього процесу, підтримувати взаємодію між ними та гарантувати можливість отримання документа про освіту державного зразка. Серед них увагу слід звернути на такі:

- платформа «Всеукраїнська школа онлайн», що містить відеоуроки, тести та матеріали для самостійної роботи з навчальних предметів. За допомогою зазначеної платформи здобувачі освіти мають можливість продовжувати навчання відповідно до державного освітнього стандарту. Робота на базі цієї моделі потребуватиме прямої взаємодії між учасниками освітнього процесу та можливості отримання документа про освіту державного зразка [13];

- Міжнародна Українська Школа – дистанційний заклад освіти, створений МОН у 2007 році для навчання школярів, що перебувають за кордоном. У подальшому використовувалася для школярів, що проживають на ТОТ [14]. Вона передбачає два формати навчання: екстернат (самостійне засвоєння матеріалу з подальшою атестацією) та школу вихідного дня (навчання на вихідних із вчителями-предметниками). Випускники Міжнародної української школи одержують документ про освіту державного зразка. При подальшому розробленні державної освітньої політики для ДОТ важливо розглянути питання трансформації Міжнародної Української Школи. Посилити її роль у підготовці здобувачів освіти на ДОТ з урахуванням практик онлайн-шкіл, зокрема створеного волонтерами освітнього проекту «Schooltogo», що здійснює навчання та психологічну підтримку дітей, які перебувають за кордоном або на ТОТ [15].

Моделі швидкої організації освітнього процесу – це тимчасові рішення для організації освітнього процесу в наявному фізичному просторі. Такі моделі можуть передбачати організацію освітнього процесу на базі вцілілих будівель і споруд або облаштування тимчасових споруд. А саме:

- тимчасові освітні конструкції (temporary learning centers) – оперативне (займає близько трьох місяців) спорудження модульних споруд. Такі конструкції можуть бути облаштовані як контейнери або ж як прибудова до закладу освіти;

- багатофункціональні освітні простори та центри – підземні (укриття) та наземні простори, облаштовані для організації освітнього процесу в різних форматах. Вони можуть включати зони для проведення уроків, лекцій та семінарів, арттерапії та тренінгів, індивідуальної та групової роботи учнів, лабораторії та студії STEM-освіти (STEM – акронім, утворений від слів «природничі науки» (Science), «технологія» (Technology), «інженерія» (Engineering) та «математика» (Mathematics)). З метою забезпечення для дітей і підлітків надолуження навчання (кетч-ап класи), у березні 2022 року МОН у співпраці з військовими адміністраціями, ЗВО та міжнародними донорами розпочато створення мережі освітніх хабів. На їхній базі впроваджуються освітні заходи (онлайн-лекції, підготовка випускників шкіл до НМТ, проведення навчальних занять зі STEM-освіти тощо). Так, у Києві функціонують освітні хаби Донецька та Маріуполя, у Запоріжжі – Мелітополя [16];

- цифрові освітні центри – безпечні простори для навчання і дозвілля школярів. Часто такі центри облаштовуються в укриттях або поруч із ними. Стабільний інтернет (зокрема і супутниковий), ноутбуки, навчальні матеріали забезпечують сталий освітній процес у будь-якому форматі.

Під час розроблення державної освітньої політики для ДОТ доцільно розглянути питання масштабування цифрових освітніх центрів та влаштування до них дітей із числа внутрішньо переміщених осіб за місцем їх фактичного перебування. Такі рішення забезпечать можливість від-

новлення освітнього процесу до реконструкції будівель та споруд нової освітньої мережі. Після відбудови освітньої мережі такі приміщення можуть бути трансформовані в молодіжні, культурні та громадські центри, учнівські та студентські простори для організації неформальної освіти та позашкільних активностей молоді.

Застосування тієї чи іншої моделі відновлення освіти потребує врахування не тільки умов, а й переваг і недоліків. Вибір моделі має враховувати можливість для учнів залишатись на зв'язку зі своїми однокласниками та вчителями, надолужувати освітні прогалини, зокрема за допомогою викладачів-тьюторів, отримувати психологічну підтримку від фахівців тощо [7].

Висновки. Організаційно-правове забезпечення відновлення освітньої інфраструктури на деокупованих територіях України є складним, багаторівневим процесом, що потребує інтеграції безпекових, правових, управлінських та освітніх підходів. Аналіз нормативно-правових актів, урядових програм і практичних кейсів засвідчує, що ключовими умовами ефективного відновлення освітнього процесу є забезпечення фізичної та цифрової безпеки, гнучка реорганізація освітньої мережі, розвиток дистанційних та змішаних моделей навчання, а також модернізація освітнього простору відповідно до потреб громади. Важливим завданням державної політики у цій сфері є забезпечення безперервності здобуття освіти для дітей з деокупованих територій, збереження кадрового потенціалу та інтеграція новітніх цифрових інструментів в освітній процес. Отже, відновлення освітньої інфраструктури на деокупованих територіях є важливим складником державної політики України з деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій, а тому відповідна проблематика потребує подальшого наукового дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Міністерство освіти і науки України. Освіта під загрозою. URL: <https://saveschools.in.ua> (дата звернення: 01.01.2026).
2. Проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції відновлення освіти на деокупованих територіях та затвердження плану заходів щодо її реалізації», надісланий Міністерством освіти і науки України на погодження центральним органам виконавчої влади та іншим заінтересованим органам відповідно до вимог Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 року № 950 (зі змінами) (МОН № 1/8457 від 14.05.2024).
3. Війна та освіта: як рік повномасштабного вторгнення вплинув на українські школи. URL: http://cedos.org.ua/wp-content/uploads/ua-saved_overview-report-2022-web.pdf (дата звернення: 01.01.2026).
4. Державна служба якості освіти України. Дослідження якості організації освітнього процесу в умовах війни у 2022/2023 навчальному році. URL: <https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2023/04/yakist-osvity-v-umovah-viyny-web-3.pdf> (дата звернення: 01.01.2026).
5. Моделі відновлення доступу до освіти в умовах війни на прикладі громад Київської, Житомирської та Чернігівської областей. URL: <https://drive.google.com/file/d/1JRq6FKd1nk96La9Df-bANtpQcYNA6ELUy/view> (дата звернення: 01.01.2026).
6. Цифрові освітні центри. URL: <https://drive.google.com/uc?export=download&id=1FKbOdAe-jbu3VF2dfIKbuT8AsaiwwCsk> (дата звернення: 01.01.2026).
7. Зелена книга «Відновлення освітнього процесу на деокупованих територіях». Аналітичний звіт за підсумками дослідження стану освіти на тимчасово окупованих територіях. URL: <https://analytics.kittysoloma.org/pdf/Зелена%20книга.pdf> (дата звернення: 01.01.2026).
8. Біла книга «Відновлення освітнього процесу на деокупованих територіях». Аналітичний звіт за підсумками дослідження стану освіти на тимчасово окупованих територіях. URL: (дата звернення: 01.01.2026).
9. Про затвердження плану заходів з відновлення освіти на деокупованих територіях на 2024-2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2024 р. № 897-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/897-2024-%D1%80#Text> (дата звернення: 01.01.2026).
10. Аналітичний звіт за підсумками дослідження стану й аналізу потреб закладів загальної середньої освіти після деокупації: URL: <https://prosvitcenter.org/product/analychnyi-zvit-zapidsumkamy-doslidzhennia-stanu-y-analizu-potreb-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity-pisliadeokupatsii/> (дата звернення: 01.01.2026).

11. Про затвердження Державних будівельних норм В.2.2-5:2023 «Захисні споруди цивільного захисту»: Наказ Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України від 10 серпня 2023 р. № 702. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/DBN00101> (дата звернення: 01.01.2026).
12. Кречетова Д.І що, можна буде навіть бігати в коридорах? В Україні з'являться школи нового формату // Українська правда. Розділ: Життя. 16 листопада 2023. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2023/11/16/257711> (дата звернення: 01.01.2026).
13. Міністерство освіти і науки України. Всеукраїнська школа онлайн. URL: <https://lms.e-school.net.ua> (дата звернення: 01.01.2026).
14. Херсонська обласна військова адміністрація. Як здобувати освіту в Міжнародній українській школі Міністерства освіти і науки України? URL: <https://help.khoda.gov.ua/how-to-get-an-education-at-the-international-ukrainian-school-of-the-ministry-of-education-and-science-of-ukraine.html> (дата звернення: 01.01.2026).
15. Добірка дистанційних шкіл. URL: <https://osvitanow.org/dobirka-dystantsiinykh-shkil> (дата звернення: 01.01.2026).
16. Мережа українських освітніх хабів (Цифрових Освітніх Центрив – DLC). URL: <https://eduhub.org.ua> (дата звернення: 01.01.2026).

Дата першого надходження рукопису до видання: 20.01.2026
Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 20.02.2026
Дата публікації: 5.03.2026

© *Благодарний А.М.*, 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0